

5.2 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt de financiële robuustheid van de begroting weergegeven. Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

- A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
- C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

A. Weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt bedoeld de aanwezige middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. De beleidslijn voor het bepalen van de weerstandscapaciteit is vastgelegd in de nota risicomangementbeleid. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele weerstandscapaciteit. Met het eerste worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Met de incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

1. De post onvoorzien. Deze bedraagt € 175.000;
2. De onbenutte belastingcapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

3. Het vrije deel van de algemene reserve, de vrije reserve en de bestemmingsreserves;
4. Eventuele stille reserves.

De post onvoorzien

In de begroting is jaarlijks een post onvoorzien opgenomen van € 175.000.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden, die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. De belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente Oosterhout zijn OZB-inkomsten, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn beiden begroot op een kostendekkend niveau. Dit betekent dat hierin geen onbenutte capaciteit aanwezig is.

In het bestuursakkoord tussen de regering en de VNG is meegenomen dat met ingang van 2008 de verhoging van de OZB-tarieven niet meer is gemaximeerd. Het vervallen van de limitering OZB mag echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Binnen de OZB is er dus wel sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Onderstaand is berekend dat er een onbenutte belastingcapaciteit is van circa € 4,3 miljoen. Dit is de ruimte ten opzichte van de tarieven die landelijk vastgesteld zijn om te kunnen worden toegelaten als artikel 12 gemeente.

Bedragen * € 1.000

	Waarde 2018*	Tarief 2017	Tarief artikel 12 (2018)	Bruto Opbrengst 2018	Bruto opbrengst tarief art 12	Onbenutte capaciteit
- woningen eigenaar	5.288.855	0,1214 %	0,1952%	6.208	10.324	3.903
- niet woningen eigenaar	1.538.410	0,1978 %	0,1952%	3.021	3.003	-40
- niet woningen gebruiker	1.314.780	0,1553 %	0,1952%	2.164	2.566	525
Totaal				11.393	15.893	4.388

* Indicatieve waarde o.b.v. huidige beschikbare informatie.

Uiteraard is het goed om te beseffen dat het gebruiken van de onbenutte belastingcapaciteit echt een noodmaatregel is in geval de gemeente in financieel zwaar weer terecht komt. Het gebruik van deze onbenutte belastingcapaciteit betekent namelijk een gemiddelde verhoging van de huidige OZB voor woningen met bijna 63%.

Het vrije deel van de algemene reserve, de vrije reserve en de bestemmingsreserves

Algemene reserve

De doelstelling van de algemene reserve is:

1. het tijdelijk opvangen van negatieve exploitatieresultaten. De benodigde omvang is sterk afhankelijk van de interne beheersing van de bedrijfsprocessen. Als de planning- en controlcyclus goed functioneert dan zullen via bijsturing tekorten/overschotten in de uitvoering van de begroting met behulp van een aanpassingsproces in uiterlijk 2 à 3 jaar weer worden gecorrigeerd.
2. onvoorzienbare externe ontwikkelingen op te vangen.

Vrije reserve / bestemmingsreserves

De vrije reserves en bestemmingsreserves (m.u.v. reserve investeringsprojecten) zijn allen vrij te besteden voor de diverse doeleinden. De bestemmingsreserves zijn wel gelabeld voor bepaalde doeleinden, maar de raad kan te allen tijde besluiten hier een ander doel aan te geven. De ontwikkeling van de vrije reserve is beschreven in het hoofdstuk investeringen van de financiële begroting. De reserves hebben zich als volgt ontwikkeld cq. gaan zich naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Bedragen * € 1.000

Incidentele weerstandscapaciteit	Jaarrekening 2015	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserves	5.283	5.283	5.283	5.283
Vrije reserve	19.878	25.515	26.397	24.539
Reserves grondexploitatie	25.421	26.439	20.689	17.334
Overige bestemmingsreserves*	13.371	12.275	12.065	9.735
Totaal	63.953	69.512	64.434	56.891

* De reserve investeringsprojecten en SSC/ICT worden bij de bepaling van het weerstandsvermogen buiten beschouwing gelaten.

In bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit worden vrijwel alle reserves meegenomen. Dit is ook toegestaan bij het bepalen van het weerstandsvermogen; de raad kan

immers bepalen de reserves voor een andere doel in te zetten. Het is echter zo dat er reeds bestedingsdoelen aan de bestemmingsreserves hangen en dat geldt ook voor een groot deel van de vrije reserve. Als de incidentele weerstandscapaciteit wordt gezuiverd van deze 'claims' ontstaat het volgende beeld:

Bedragen * € 1.000

Incidentele weerstandscapaciteit	Ultimo 2018
Algemene reserves	5.283
Vrije reserve*	9.900
Reserve grondexploitatie**	13.260
Overige bestemmingsreserves***	7.786
Totaal	36.229

* Binnen de vrije reserve is alleen het gedeelte waar nog geen claim op ligt meegenomen.

** Betreft de algemene bedrijfsreserve van de GREX en het niet-geclaimde deel van reserve infrastructurele werken.

*** Betreft bestemmingsreserve sociaal domein, welke in karakter een risicoreserve is.

Conclusie weerstandscapaciteit

Bedragen * € 1.000

Post	
Structurele weerstandscapaciteit	4.388
Incidentele weerstandscapaciteit	36.229
Totale weerstandscapaciteit	40.617

De gemeente Oosterhout beschikt hiermee over een weerstandscapaciteit van € 40,6 miljoen.

B. Risico's

Tegenover de hierboven geïnventariseerde weerstandscapaciteit staan de risico's die de gemeente loopt. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd. De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Mogelijke voor- of nadelen op exploitatieposten worden hier niet als risico gedefinieerd.

De onderstaande risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's verstaan wij derhalve: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Het gaat om de volgende zaken:

Algemene uitkering	
Omschrijving:	De hoogte van het gemeentefonds is afhankelijk van de uitgaven die het rijk doet. Dit noemen we 'samen de trap op en samen de trap af'. Wanneer de rijksoverheid minder uitgeeft, ontvangen we als gemeente ook minder algemene uitkering. Het tempo en hoogte van het economisch herstel zijn hierbij belangrijk en geeft dat de hoogte van de algemene uitkering moeilijk voorspelbaar is. Reeds verschillende malen hebben

	rijksbezuinigingen er toe geleid dat de gemeente fors gekort wordt in haar grootste inkomsten. Dit risico blijft aanwezig.
Impact:	De afgelopen jaren is de hoogte van de algemene uitkering zeer wisselend geweest. Hierdoor is er weinig tijd geweest om kortingen adequaat op te vangen.
Financiële impact:	€ 660.000
Maatregelen:	De beheersing rondom de algemene uitkering is een onderdeel van onze P&C- cyclus. Hiervoor maken we periodiek (na elke circulaire) een analyse op van de gevolgen voor de gemeente Oosterhout. Eventuele tekorten cq. overschotten als gevolg van een lagere of hogere algemene uitkering worden in het financiële beeld van het eerstvolgend P&C-product meegenomen. Hierbij hanteren wij in beginsel het uitgangspunt "in = uit". Bij het Rijk is (namens wethouders financiën van 70 gemeenten) aandacht gevraagd voor meer stabiliteit en voorspelbaarheid van de algemene uitkering, zodat de gemeente tijdig kan inspelen op veranderingen.

Decentralisatie van taken richting gemeenten	
Omschrijving:	Per 1 januari 2015 zijn er taken op het gebied van jeugdzorg, AWBZ en de participatiewet overgeheveld van het Rijk naar de gemeenten. Deze overheveling gaat gepaard met gelijktijdige budgetverlagingen vanuit het Rijk. Na de eerste twee overgangsjaren zijn (financiële) nadelen ten opzichte van de begroting niet erg waarschijnlijk. Echter de voorbije periode is nog onvoldoende geïnvesteerd in de benodigde transformatie binnen deze taken. Hierdoor loopt de gemeente in de toekomst het risico van budgetoverschrijdingen.
Impact:	<p>Transitie AWBZ naar Wmo 2015 Na twee overgangsjaren moet in 2017 de balans zijn opgemaakt en waar nodig duurzame bijstellingen en beheersmaatregelen worden voorbereid/ingevoerd. Beheersmaatregelen zijn nodig om met de beschikbare middelen een zo optimaal mogelijk voorzieningenniveau te kunnen blijven bewerkstelligen. Denk hierbij aan preventieve aanpak en de verschuiving van individuele naar algemene voorzieningen. Risico is dat deze maatregelen in 2017 nog onvoldoende van de grond komen/opleveren en dat hiervoor extra inzet nodig is.</p> <p>Participatiewet Met de komst van de Participatiewet is er geen instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) meer mogelijk. De Participatiewet biedt echter wel de mogelijkheid van een vorm van beschut werk. Met ingang van 1 januari 2017 is de Participatiewet gewijzigd en heeft de inzet van de Participatievoorziening beschut werk verplicht gesteld. Deze verplichting wordt overigens wel beperkt tot een maximum aantal plaatsen per gemeente dat door het Rijk wordt vastgesteld. Voor Oosterhout gaat het om een maximum van 9 plaatsen tot en met 2017 en 16 plaatsen tot en met 2018. De verplichtstelling van beschut werk betekent dat de gemeente er minder op kan sturen om beschut werk vooral in te zetten voor personen die een gemeentelijke uitkering ontvangen. Met ingang van 1 januari 2017 is namelijk ook de doelgroep voor beschut werk verruimd en kunnen nu ook personen met een uitkering van het UWV in aanmerking komen voor beschut werk. De kosten hiervan komen voor het grootste deel ten laste van de gemeente. De uitbreiding van de doelgroep</p>

	<p>voor beschut werk is echter niet gepaard gegaan met het verhoging van de budgetten die de gemeente hiervoor ontvangt.</p> <p>De banenafspraken die gemaakt zijn in het sociaal akkoord zijn verbonden aan de Participatiewet. Het succes van de Participatiewet is mede afhankelijk van de realisatie van deze banenafpraak.</p> <p>Volgens de eerste meting liep de invulling van deze banenafpraak op schema, maar de huidige signalen geven aan dat het aantal banen voor personen met arbeidsbeperking stagneert. Voor de gemeente betekent dit het risico dat het moeilijker is om personen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Deze groep moet dan een beroep blijven doen op een uitkering op grond van de Participatiewet.</p> <p>Voor de Participatiewet ontvangt de gemeente verschillende budgetten van het Rijk. Het Buig-budget is bedoeld voor de dekking van de uitkeringskosten en daarnaast voor de kosten van structurele loonkostensubsidie voor personen met een arbeidsbeperking (inclusief beschut werk). Voor de kosten van de 'oude' Wsw en re-integratie-activiteiten ontvangt de gemeente als onderdeel van de uitkering sociaal domein een participatiebudget. Ook de kosten van begeleiding van personen met een arbeidsbeperking die een dienstverband hebben (inclusief beschut werk) dienen uit dit budget betaald te worden.</p> <p>Voor het Buig-budget geldt dat er op verschillende vlakken sprake is van onzekerheid en hiermee dus van risico's. In de eerste plaats de hoogte van het macro-budget en de hoogte hiervan. Het definitieve budget wordt pas in september van het lopende jaar vastgesteld, dus er blijft het grootste deel van het jaar sprake van onzekerheid. De verdeling van het macrobudget vindt plaats via een verdeelmodel. Dit verdeelmodel is echter nog steeds aan verandering onderhevig.</p> <p>Een ander aspect waarbij er sprake is van onzekerheid is het beroep dat er gedaan wordt op uitkeringen en de structurele loonkostensubsidie. Het Participatiebudget daalt als gevolg van het feit dat er minder middelen beschikbaar komen voor de 'oude' Wsw. De werkelijke daling van het aantal Wsw-ers hoeft echter niet synchroon te lopen met de daling van het budget.</p> <p>Jeugdzorg</p> <p>Voor de uitvoering van de jeugdzorgtaken en het organiseren van het nieuwe jeugdzorgstelsel ontvangt de gemeente jaarlijks middelen via het gemeentefonds. De afgelopen jaren is dit budget, mede door de invoering van het objectieve verdeelmodel in 2016 en de bezuinigingen, sterk aan verandering onderhevig geweest. Zoals het er nu uitziet bereikt het rijksbudget in 2018 het niveau waarop het de komende jaren gehandhaafd blijft. Op basis van de huidige prognoses staat het budget voor de jeugdzorg onder druk. De kortingen die het Rijk doorvoert op het budget voor de jeugdzorg zijn zowel qua hoogte als qua tempo fors te noemen. Er bestaat echter een risico dat door de kortingen het budget onvoldoende toereikend zal zijn om de transformatiedoelen te behalen. Mogelijk leidt dit tot overschrijding van het budget.</p> <p>Om ook op de langere termijn effectieve passende zorg te kunnen bieden én de kosten hiervoor binnen de perken te blijven houden is het van belang om de ingezette transformatie verder vorm te geven. Er moet nog concreter een omslag gemaakt worden naar meer preventie en het bieden van juiste en integrale hulp in een vroeger stadium.</p>
Financiële impact:	€ 2.000.000

Maatregelen:	In de begroting zijn de drie transities budgetneutraal opgenomen. Ook de toegepaste budgetkortingen vanuit het Rijk zijn integraal verwerkt in de beschikbare budgetten. Daarnaast is er een bestemmingsreserve sociaal domein gevormd waarin ultimo 2017 bijna € 8,6 miljoen in aanwezig is. Hierdoor kunnen eventuele tegenvallers op het gebied van de transities worden opgevangen en daarnaast werk te maken van de benodigde transformatie / innovatie binnen het sociaal domein.
---------------------	---

Hulp bij het Huishouden	
Omschrijving:	De hulp bij het huishouden is in 2017 in de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2017 gemeente Oosterhout als maatwerkvoorziening opgenomen.
Impact:	In 2017 is de overgang van huishoudelijke hulp vergoed via bijzondere bijstand naar de Wmo 2015 afgerond. Het aantal cliënten hulp bij het huishouden is inzichtelijk en is niet toegenomen ten opzichte van voor de verandering van het beleid in 2015.
Financiële impact:	Nieuw Wmo-beleid: € 493.500 structureel
Maatregelen:	De ontwikkelingen in de aantallen cliënten en de uitgaven zullen worden gemonitord via de P&C-cyclus.

Verbonden partijen / Gemeenschappelijke regelingen	
Omschrijving:	In de paragraaf verbonden partijen wordt inzicht gegeven in de aard, omvang en betekenis van de privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente Oosterhout een bestuurlijk en/of financieel belang heeft en daarmee ook risico's loopt.
Impact:	Verbonden partijen zijn verplicht om in hun begroting en jaarstukken een risicoparagraaf op te nemen waarin de door de verbonden partij onderkende risico's zijn opgenomen. Over het algemeen is de afspraak gemaakt dat verbonden partijen er geen eigen reserves op na houden, maar dat men zich, in geval een risico zich daadwerkelijk voor doet, wendt tot de deelnemende gemeenten om dit op te vangen. Hiermee loopt de gemeente Oosterhout een direct financieel risico.
Financiële impact:	Voor een overzicht van de risico's per verbonden partij wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen (paragraaf 5.6). De verbonden partijen hebben in hun begroting 2018 weliswaar risico's benoemd, maar deze zijn veelal niet gekwantificeerd. Hierdoor is het niet mogelijk voor de gemeente Oosterhout om te bepalen hoe hoog het financiële risico is dat wij vanuit de verbonden partijen lopen. De totale bijdrage van de gemeente Oosterhout in 2018 aan de verbonden partijen bedraagt € 8.957.000. Omdat de GR'en de risico's veelal nog niet hebben gekwantificeerd wordt nu 5% van dit begrotingstotaal als risicopost opgenomen.
Maatregelen:	De ontwikkeling van de risicoparagraaf van alle verbonden partijen zal worden gemonitord via vertegenwoordiging in het AB/DB. Gedurende het kalenderjaar zijn er verschillende momenten (bestuursrapportage) om (bij) te sturen op een verbonden partij.

Ontwikkeling WSW bedrijf WAVA/ IGO	
Omschrijving:	Het budget dat wij van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) maakt vanaf 2015 onderdeel uit van de integratie-uitkering sociaal domein. De middelen die hierin zitten voor uitvoering van de Wsw zijn onvoldoende om de uitvoering hiervan

	<p>door WAVA te dekken. Dit betekent dat er sprake is van een aanvullende gemeentelijke bijdrage.</p> <p>Door verbetering van het bedrijfsresultaat bij WAVA is deze gemeentelijke bijdrage de afgelopen jaren gedaald. Het is echter de vraag of deze verbetering van het bedrijfsresultaat de komende jaren gehandhaafd kan blijven. De meerjarenbegroting van WAVA, zoals WAVA deze heeft opgenomen in het bedrijfsplan 2017, laat een stijging van de gemeentelijke bijdrage zien. Was er in het bedrijfsplan 2016 nog sprake van een totale gemeentelijke bijdrage van € 1.240.000. In het bedrijfsplan 2017 is deze € 1.658.000 en deze stijgt verder naar meer dan € 2 miljoen in 2019 en 2020. Van deze gemeentelijke bijdrage komt ongeveer 45% voor rekening van de gemeente Oosterhout.</p> <p>De Participatiewet heeft grote gevolgen voor WAVA, omdat er geen instroom in de Wsw meer mogelijk is. De Participatiewet biedt slechts voor een beperkte groep personen de mogelijkheid van een vorm van beschut werk. Daarnaast speelt een rol dat het Rijk de Rijksbijdrage per Wsw-er de komende jaren verlaagt. De verlaging van deze Rijksbijdrage wordt onder andere gebaseerd op de te verwachten uitstroom van Wsw-ers. Als de werkelijke uitstroom hierbij achter blijft levert dit een financieel nadeel op. Deze ontwikkelingen brengen het risico met zich mee dat dit tot een hogere gemeentelijke bijdrage gaat leiden. Verder speelt nog een rol dat de middelen die beschikbaar zijn voor de participatievoorziening beschut werk gemiddeld genomen minder zijn dan voor de 'oude' Wsw.</p>
Impact:	Groot
Financiële impact:	€ 340.000
Maatregelen:	De zes Dongemondgemeenten trekken gezamenlijk op bij de implementatie en de doorontwikkeling van de Participatiewet. Met de keuzes over de toekomst van WAVA willen we de financiële risico's zo veel mogelijk beperken.

Attero	
Omschrijving:	<p>De gewesten in de provincie Noord-Brabant hadden met Attero Zuid B.V. aanbiedingscontracten afgesloten die liepen tot 1 februari 2017 voor wat betreft het brandbaar huishoudelijk restafval. Attero dient aan de verwerker een minimale hoeveelheid restafval van 510 kTon aan te leveren. Vanaf 2011 is deze hoeveelheid niet meer in totaal aangeleverd door de gewesten. Attero is van mening dat zij daarom naheffingsfacturen kan sturen aan de gewesten op basis van een garantie voor de verwerker van het afval, Afvalverbranding Zuid-Nederland B.V. ('AZN'). Begin 2015 heeft Attero een arbitrage aangespannen tegen de gewesten, omdat de gewesten de facturen voor de naheffing niet hebben betaald.</p> <p>Op 8 januari 2016 is een arbitraal eindvonnis gewezen. Uit het vonnis blijkt dat aan Attero Zuid geen beroep op een garantie toekomt, omdat AZN haar installatie in die jaren op vollast heeft kunnen laten draaien. Naast het huishoudelijk restafval dat afkomstig is van de Brabantse gemeenten, zou Attero Zuid over de jaren 2011-2014 aangevuld hebben met in Zuid-Nederland beschikbaar afval.</p> <p>Het gevolg van de uitspraak is dat Attero Zuid geen naheffing aan de Brabantse gewesten en/of gemeenten in rekening mag brengen en de</p>

	arbitrage daarmee in het voordeel van de Brabantse gewesten en gemeenten is beslist. Attero heeft deze uitkomst aangevochten in een vernietigingsprocedure voor het Gerechtshof te Den Haag. Ook in deze zaak is de eis van Attero niet toegewezen. Attero heeft (ondanks de recente uitspraken) nieuwe procedures aangespannen voor de jaren 2015-2017.
Impact:	Mocht uit een nieuwe arbitrage blijken dat de gewesten ongelijk hebben, dan is het mogelijk dat de gemeenten een naheffing zouden moeten betalen. Het risico is sterk afhankelijk van de uitkomst van deze arbitragezaak.
Financiële impact:	ca. € 350.000 over de periode 2015 tot 2017.
Maatregelen:	De Brabantse gewesten blijven gezamenlijk handelen richting Attero in deze zaak.

Afval algemeen	
Omschrijving	De afvalbegroting is geen statische begroting. Veel is afhankelijk van niet beïnvloedbare factoren zoals de marktwerking van verwerkingstarieven of prijzen voor de inname van waardevolle recyclebare producten (papier, blik, textiel, etc.), de invoering van (Rijks) belastingen of het daadwerkelijk afvalgedrag van inwoners. In 2016/2017 zal een aantal nieuwe contracten moeten worden gesloten voor de verwerking van verschillende afvalstromen. De tarieven zijn aan marktwerking onderhevig. Op dit moment kan geen betrouwbare inschatting worden gegeven over de daadwerkelijke tarieven. De verwachting is wel dat de inkomsten uit grondstoffen zullen dalen en de kosten voor afvoer zullen stijgen.
Impact:	Het risico is interen op de egalisatievoorziening. Tariefsmatigingen zoals deze in 2016 hebben plaatsgevonden zetten de egalisatievoorziening verder onder druk. De voorziening mag niet negatief zijn, in dat geval moet worden bijgestort uit de algemene middelen. Dit is in 2016 daadwerkelijk nodig gebleken.
Financiële impact:	Aan inkomsten uit recyclebare stromen is in de begroting 2018 zo'n € 1,675 miljoen opgenomen. Het totale risico van deze post wordt ingeschat op zo'n 10% hiervan. Daarnaast zijn de afgelopen jaren de kosten voor kwijtschelding en oninbaar fors gestegen, en kunnen ook niet alle ledigingen daadwerkelijk opgelegd worden bij inwoners. Hierin bestaat echter momenteel nog weinig inzicht. Deze effecten worden totaal ingeschat op zo'n € 230.000 per jaar.
Maatregelen:	<ul style="list-style-type: none"> - Meedoen aan grote aanbestedingen om gunstige tarieven in contracten vast te leggen - Geen eenmalige tariefsmatiging - Afvalscheiding bevorderen - Grip op bedrijfsvoering houden (efficiency verbetering continue opgave)

Rente / treasury	
Omschrijving:	De gemeente Oosterhout heeft geld vanuit de markt aangetrokken om de gewenste investeringen te kunnen realiseren. Momenteel is deze rente erg laag en ook lager dan de intern gehanteerde rekenrente. Hier wordt in de begroting rekening mee gehouden en hierdoor ontstaat ieder jaar extra financiële ruimte binnen de exploitatie. Eventuele verschillen tussen de werkelijke rente en de intern gehanteerde rente

	kunnen voordelige of nadelige gevolgen hebben voor de begroting. Indien de rente stijgt dan kan dit tot meerjarige budgettaire consequenties (lees extra bezuinigingen) leiden. Per 31 december 2015 is er totaal € 99,4 miljoen aan vreemd vermogen aanwezig. Een rentestijging van 1% betekent dus al een extra rentebetaling van € 1 miljoen op jaarbasis.
Impact:	Jaarlijks wordt in de begroting een inschatting gemaakt van het budgettair effect van de rente. Met ingang van 2017 mag de gemeente (vanwege een wijziging in het BBV) niet meer dan de werkelijk betaalde externe rente doorrekenen naar de gemeentelijke producten, waar voorheen een meerjarig (hoger) gemiddelde werd gehanteerd. Hiermee wordt de gevoeligheid van de begroting voor renteschommelingen ook aanzienlijk vergroot. Voor de beeldvorming: een rentewijziging van 0,1% heeft al direct een budgettair effect van € 100.000. Aangezien de rente momenteel historisch laag staat, is het te verwachten dat deze de komende jaren weer gaat stijgen. Dit betekent dat er dan nadelen ontstaat in de exploitatie.
Financiële impact:	€ 300.000
Maatregelen:	Er zijn intern maatregelen genomen om deze risico's te beheersen en te mitigeren. Deze zijn veelal vastgelegd in het treasurywet. Deze risico's worden beperkt door de renteontwikkeling voortdurend te volgen en verschillende rentevisies naast elkaar te leggen. Daarnaast zorgen we in de leningenportefeuille voor een goede spreiding in looptijd van de leningen.

Achtervang gewaarborgde geldleningen

Omschrijving:	<p>De gemeente staat – via een achtervangconstructie – samen met het rijk borg / garant voor de betaling van rente en aflossing van een afgesloten geldlening voor woningbouw die aan corporaties zijn verstrekt via het waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daarnaast staan gemeente en Rijk garant voor hypotheekleningen die aan particulieren zijn verstrekt via het Nationaal Hypotheek Garantiefonds (NHG). Het primaire risico ligt bij de betreffende corporaties c.q. de particulieren zelf.</p> <p>Met betrekking tot de WSW betreft het een getrappt systeem waarbij de eerste lijn is: als een corporatie niet langer beschikt over voldoende geld, en dus niet meer aan rente- en aflossingsverplichting kan voldoen, kan deze een beroep doen op het saneringsfonds van Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) al dan niet met extra geborgde financiering via WSW.</p> <p>Daarna (tweede lijn) kan de corporatie een beroep doen op aanvullende steun vanuit de buffers van het WSW en de gezamenlijke corporaties. Als deze tweede lijn ook niet toereikend is, kunnen rijk en de gezamenlijke gemeenten worden aangesproken op hun achtervangfunctie (derde lijn). Deze achtervangfunctie bestaat uit het verstrekken van renteloze leningen aan het WSW. Het WSW zal deze leningen te zijner tijd terugbetalen. Daarbij geldt de volgende verdeelsleutel: 50% voor rekening van het rijk, 25% voor rekening van de schadegemeenten en 25% voor rekening van de gezamenlijke Nederlandse Gemeenten. Het verlies blijft door deze constructie beperkt tot een klein aandeel in de rente van de extra geldleningen.</p> <p>Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld. Bij dreigende</p>
---------------	---

	liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten kan het WEW een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%).
Impact:	Het totaal aan gewaarborgde geldleningen met achtervangconstructie bedraagt € 404 miljoen (per 31 december 2016). Dit bestaat voornamelijk uit Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Over dit bedrag staat de gemeente voor 50% (€ 202 miljoen) borg.
Financiële impact:	€ 2.020.000
Maatregelen:	Het WSW heeft ten doel woningbouwcorporaties tegen een zo laag mogelijke rente geld te laten lenen op de kapitaalmarkt, om zo de kosten van sociale woningbouw te kunnen drukken. Door het risico met andere gemeenten te delen, wordt hierbij het risico van individuele gemeenten beperkt. Bij opzegging van de overeenkomst met WSW zal de gemeente Oosterhout of zelf leningen moeten gaan verstrekken of zelf direct garant moeten gaan staan in de richting van (vooral) Thuisvester dat het risico vergroot. De claim op WSW dient nauwlettend te worden gemonitord. Gezien het feit dat er sprake is van een getrappt systeem is het risico niet theoretisch, maar ook niet groot.

Garantstellingen	
Omschrijving:	De gemeente staat garant voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen aan instellingen, stichtingen of verenigingen die een doel nastreven met een maatschappelijk belang. In alle gevallen geldt dat er sprake moet zijn van bijzondere omstandigheden. Die bijzondere omstandigheid bestaat veelal daarin dat de instelling geen of onvoldoende zekerheid aan de bank kan verstrekken. Daar waar mogelijk vestigt de gemeente zekerheidsrechten.
Impact:	Samenstelling van de gewaarborgde geldleningen bestaat uit de volgende hoofdposten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgsector: ▪ Volkshuisvesting particulieren (door langdurige aflossing op geldleningen en stijging huizenprijzen risico nagenoeg nihil) ▪ Volkshuisvesting Thuisvester; ▪ Milieu ▪ Sport/ Welzijn Tezamen vertegenwoordigen deze (31 december 2016) een waarde van € 12,0 miljoen .
Financiële impact	€ 120.000
Maatregelen:	Aan elke garantstelling gaat een draagkrachttoets vooraf en worden waar mogelijk zekerheidsrechten gevestigd. Voorts wordt bedongen dat op leningen wordt afgelost waardoor het risico voor de gemeente geleidelijk afneemt.

Informatiebeveiliging	
Omschrijving:	Waar de gemeente in steeds grotere mate "digitaal" wordt, groeit de aandacht voor informatieveiligheid. Informatieveiligheid zorgt ervoor dat persoonsgegevens minder snel "op straat" komen. Binnen de gemeente speelt privacy een rol in onze activiteiten gericht op de maatschappij, zoals de invulling van WMO wetgeving, maar ook een rol in de activiteiten van onze interne bedrijfsvoering, zoals een individuele invulling van een pensioenregeling. De privacy van zowel de burger als de ambtenaar moet worden beschermd.

Impact:	Als we hier geen maatregelen voor nemen, is sprake van een grote impact op het privé leven van mensen én ontstaat een negatief imago van de gemeente. Zeker als het gaat om informatie-uitwisseling met ketenpartners in het kader van het Sociaal Domein.
Financiële impact	Wanneer de gemeente herhaaldelijk onvoldoende oog heeft voor informatieveiligheid en privacy kan de Autoriteit Persoonsgegevens een maximale boete opleggen van € 820.000. Hiernaast kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor schade die is opgelopen door individuen als gegevens “op straat” komen.
Maatregelen:	In 2015 is een project gestart om de risico's we op dit gebied lopen te onderzoeken en hierop maatregelen te nemen uitgaande van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten. Veel maatregelen zijn in 2016 genomen en is er een regulier proces voor informatiebeveiliging ingericht. Dit is een structureel onderdeel van de werkzaamheden geworden. Zowel de risico's als de maatregelen zijn in continue beweging en worden gemonitord door een informatiebeveiligingscoördinator en verschillende interne controles. Belangrijk aandachtspunt blijft de privacy rondom de uitbreiding van digitale informatie en koppeling van gegevensbronnen. In 2016 is in dat kader bijzonder aandacht geweest voor de privacy van gegevens binnen het Sociaal Domein. De gemeenteraad wordt in de eerste helft van 2017 specifiek geïnformeerd over dit onderwerp. In het kader van het project gegevensmanagement is besloten om in het huidige personeelsbudget van de afdeling BCA, 1,00 fte (€ 80.000) beschikbaar te stellen voor een privacy-functionaris die zich geheel moet gaan richten op gegevensbescherming.

BTW over opbrengsten parkeren op straat

Omschrijving:	Momenteel loopt een procedure bij de Hoge Raad of de opbrengsten uit parkeren op straat belast moeten worden met btw. De Advocaat Generaal heeft hiervoor een onafhankelijk advies gegeven dat de gemeente hiermee niet als overheid handelt, maar als ondernemer vergelijkbaar met het parkeren achter een slagboom.
Impact:	De opbrengsten van het parkeren op straat worden 21% lager door de af te dragen btw hierover.
Financiële impact:	€ 250.000
Maatregelen:	Het stringent bewaken van de uitspraken door de Hoge Raad en mogelijk de uitspraken van het Hof van Justitie.

Parkeerexploitatie / Parkeergarage Basiliek

Omschrijving:	Als gevolg van teruglopende bezoekersaantallen aan de binnenstad staan de parkeeropbrengsten onder druk. Daarnaast wordt de parkeergarage Basiliek vooralsnog maar beperkt gebruikt. Vanwege de fixering van de parkeertarieven de komende jaren, kan het parkeerfonds en daarmee de gesloten financiering van het parkeren ernstig onder druk komen staan.
Impact:	De parkeergarage Basiliek kent een onrendabele top, welke gedekt wordt uit het parkeerfonds. Wanneer de parkeerinkomsten achterblijven en daarmee de leegloop van het parkeerfonds versnelt, betekent dit een verlies voor de gemeente.
Financiële impact:	€ 200.000

Maatregelen:	<p>Het parkeerfonds wordt periodiek geactualiseerd op basis van recente ontwikkelingen. Op deze manier kunnen problemen tijdig worden gesignaleerd. De mogelijkheden om in te grijpen zijn echter beperkt. Meer in het algemeen spannen we ons in om de attractiviteit van de binnenstad te vergroten om daarmee een toename van het aantal bezoekers te bereiken. Dit gebeurt o.a. via het actieplan Bruisende Binnenstad, citymarketing (waarbij er ook expliciet aandacht is voor het parkeren) en het inhuren van een professionele binnenstadsmanager. Daarnaast wordt specifiek voor de parkeergarage Basiliek nog gekeken hoe we het gebruik daarvan kunnen stimuleren.</p>
--------------	--

Onderhoud kapitaalgoederen	
Omschrijving:	<p>De gemeente Oosterhout heeft een groot areaal aan wegen en civieltechnische kunstwerken in de openbare ruimte. Het regulier onderhoud is er op gericht deze voorzieningen tegen zo laag mogelijke kosten duurzaam in stand te houden. Voor een sober onderhoudsregime, waarbij groot onderhoud wordt uitgevoerd juist op het moment dat voorzieningen slecht worden, zijn gemiddeld net voldoende middelen beschikbaar, met dien verstande dat rehabilitatie of reconstructie daar niet onder valt.</p> <p>Op de hoofdwegenstructuur worden in de komende jaren diverse grote renovaties verwacht die een bovengemiddelde belasting van de middelen met zich meebrengt.</p> <p>Daarnaast zijn door maatschappelijke druk verbeterings- of reconstructie maatregelen wenselijke en/of noodzakelijk. Buiten de directe woonomgeving bestaat daarvoor vooralsnog geen financiële ruimte.</p> <p>In het verleden zijn grote renovaties en reconstructies opgevangen door inzet van incidentele middelen, om zo financiële ruimte te scheppen voor inzet in de woonomgeving en verbeteringsmaatregelen.</p>
Impact:	<p>De gewenste verhouding in onderhoudsinzet in buurten en op hoofdwegen komt door de benodigde grote renovaties op de hoofdwegen onder druk te staan. Verbeteringen van of reconstructies van infrastructuur buiten de woonomgeving kunnen met de huidige structurele middelen niet worden gerealiseerd.</p> <p>Bij een ongewijzigde ambitie om de verhouding tussen onderhoudsinzet in buurten en hoofdwegen jaarlijks strikt te hanteren en de ambitie om ook buiten de woonomgeving verbeteringsmaatregelen door te voeren, ontstaat oplopende achterstalligheid of zal in de toekomst een beroep moeten worden gedaan op incidentele middelen om achterstalligheid te voorkomen.</p>
Financiële impact:	Niet meer van toepassing.
Maatregelen:	<p>In de begroting 2018 is het investeringsplafond openbare ruimte met € 500.000 opgehoogd ten behoeve van de hoofdwegenstructuur. Hiermee zou het gevaar van achterstalligheid op dit vlak ondervangen moeten zijn.</p>

Conjuncturele ontwikkelingen bouwkosten	
Omschrijving:	<p>Vanwege de sterk aantrekkende economie is een stijging van de kosten voor bouwprojecten zichtbaar. De gemeente Oosterhout heeft ook de komende jaren nog een aantal grote bouwprojecten in de planning staan, waarvan het Mgr. Frenckencollege en het stadhuis twee grote voorbeelden zijn.</p>

Impact:	Alleen deze twee grote bouwprojecten tezamen hebben een omvang van zo'n € 20-25 miljoen.
Financiële impact:	Een kostenstijging van zo'n 20% betekent € 4.000.000 tot € 5.000.000 aanvullend benodigd krediet..
Maatregelen:	De kostenontwikkelingen scherp blijven monitoren aan de hand van aanbestedingen in het land.

Grondexploitaties algemeen	
Omschrijving:	<p>Het risico dat de inkomsten uit grondverkoop onder druk komen te staan is inmiddels door het aantrekken van de markt afgenomen. Toch blijft dit een belangrijke component omdat voor de projecten Santrijn en de Contreie een groot deel van de kosten zijn gemaakt, waardoor de verwachte eindwaarde met name bepaald wordt door de snelheid van afname alsmede door het uiteindelijk bedrag wat ontvangen wordt. Dit is afhankelijk van de vrij op naam prijs van de woningen (door toepassing grondquote) en dit wordt weer bepaald door de markt. Via scenarioanalyses en het periodiek doorrekenen van deze projecten ontstaat er goed inzicht in de risico's. Daarnaast wordt in het MPG per project en totaal specifieke berekeningen gemaakt inzake risico's en weerstandsvermogen.</p> <p>De Contreie is het grootste project binnen onze gemeente met een boekwaarde (geïnvesteed bedrag per 1-1-2017) van bijna € 26,5 miljoen. Deze wordt hieronder specifiek toegelicht. Van de overige projecten zijn met name de projecten Santrijn en Zwaaiكوم risicovol, waarbij hier ook een belangrijke component ligt in het risico van afzet van de woningen en bij Zwaaiكوم ook in de verdere ontwikkeling van het plan. Tenslotte is er ook voor Slotjes Midden een toelichting opgenomen. In dit project zijn alle inkomsten ontvangen maar moeten de komende jaren nog grote investeringen worden gedaan in het openbaar gebied.</p>
Impact:	<p>Het benodigde weerstandsvermogen is berekend op basis van de zogenoemde IFLO-methode en de risicokaartmethode.</p> <p>Op basis van de actualisatie uit het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) van september 2017 blijkt de volgende marges van het benodigde weerstandsvermogen:</p> <p>IFLO methode : € 6,72 miljoen Risicokaartmethode: € 1,22 miljoen</p>
Financiële impact:	€ 6.720.000 (risico grondexploitaties totaal)
Maatregelen:	<p>De plannen worden periodiek doorgerekend op basis van actuele inzichten, waarbij meerdere scenario's in beeld worden gebracht. Los hiervan blijft op dit moment de afzet van gronden het meest kritieke in de totale grondexploitatie.. Binnen de vrije reserve worden de bedragen binnen de P&C cyclus steeds geactualiseerd, hetgeen zorgt voor de periodiek afstemmingsmoment tussen de uitgaven en inkomsten.</p> <p>Daarnaast is er binnen de grondexploitatie een algemene bedrijfsreserve beschikbaar ter hoogte van circa € 14,2 miljoen</p>

De Contreie	
Omschrijving:	<p>De belangrijkste risico's voor de Contreie zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afzet van de woningen is afhankelijk van de markt (geldt voor vrije kavels en projectbouw, waaronder de Zuidwest locatie) .

	<ul style="list-style-type: none"> - Kostenstijging door “oververhitting” van de bouwmarkt met als gevolg toename van levering tijden en kosten van aanbesteding. <p>Leefbaarheid in de wijk, deels bewoond en deels in aanbouw vraagt soms om aanpassingen in de openbare ruimte om het gebied leefbaar te houden. Hieraan zijn kosten verbonden</p>
Impact:	De situatie op de woningmarkt is ten opzichte van een aantal jaar geleden aanmerkelijk verbeterd. Het tempo van realisering, zowel projectbouw als vrije bouw, is flink verhoogd. De markt is echter nooit helemaal te voorspellen, wat betreft afzet van de woningen blijft een risico bestaan. Een vertraging in de afzet heeft latere opbrengsten tot gevolg.
Financiële impact:	Onderdeel van de impact grondexploitaties totaal
Maatregelen:	De verkoop van vrije kavels wordt versneld om aansluiting te vinden bij de huidige vraag. Ook de ontwikkeling van de zuidwest-locatie (waar nog 36 kavels gerealiseerd gaan worden) wordt versneld in ontwikkeling genomen. Door de verbeterde koopmarkt verloopt de verkoop van de woningen in de Contreie voorspoedig.

Ontwikkeling Sanrijgebied excl. parkeergarage	
Omschrijving:	<p><i>Uitgifte grond voor woningbouw:</i> Verwachte risico's zijn zowel het moment van uitgifte als de hoogte van de uiteindelijke inkomsten.</p> <p><i>Voor het openbaar gebied geldt:</i> Verwachte risico kan met name zijn de hogere kosten voor aanleg openbaar gebied</p>
Impact:	Bij uitgifte grond voor woningbouw geldt dat de planning voor de uitgifte van de parkappartementen nog onzeker is: Voor het openbaar gebied geldt dat onder andere door bodemverontreiniging de kosten voor aanleg van openbaar gebied hoger kunnen worden.
Financiële impact	Onderdeel van de impact grondexploitaties totaal
Maatregelen:	<p><i>Uitgifte grond voor woningbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Start uitgifte parkappartementen op het juiste moment (waarde grond en vraag naar appartementen) <p><i>Aanleg openbaar gebied</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zal een aanbesteding plaatsvinden zodat er concurrerend ingeschreven kan worden.

Zwaaikom	
Omschrijving:	De belangrijkste risico's binnen het project Zwaaikom zijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bestemmingsplanprocedure (loopt in 2017/deel 2018) 2. Subsidie: vervallen van provinciale subsidie.
Impact:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Als het bestemmingsplan vertering oploopt, kunnen de ontwikkelaars niet beginnen met de verkoop en bouw van de woningen terwijl blijkt dat er veel vraag naar is. 2. Mogelijke planschadeclaims en vertragingsprocedures.
Financiële impact:	Onderdeel van de impact grondexploitaties totaal
Maatregelen:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Intensief overleg met alle betrokken partijen (onder meer ontwikkelaars, provincie, organisaties, belanghebbenden, verenigingen en bewoners). 2. Overleg met Provincie over nieuwe subsidiemogelijkheden.

Herontwikkeling Slotjes Midden	
Omschrijving:	<p>De herontwikkeling wordt gefaseerd (in 9 deelplannen) uitgevoerd. Geruime tijd geleden is deelplan 1 (Van Oldeneellaan) gebouwd en inmiddels is ook deelplan 2 (Loevepark) nagenoeg gerealiseerd.</p> <p>Voor realisering van deelplan 3 en een gedeelte van deelplan 4 (gebied wat globaal begrensd wordt door de Thorbeckestraat, Loevensteinlaan , Wilhelminakanaal Noord en de Pieter Vreedestraat) alsmede voor de locatie van de voormalige school aan de Loevensteinlaan zijn plannen in een vergevorderd stadium. Naar verwachting wordt met realisering van deze deelplannen eind 2017 begin 2018 gestart. Ook de deelplannen 7 en 8 (flats aan de Dr. Janssenslaan en Van Boisshotlaan) zijn inmiddels grootschalig gerenoveerd en worden voor de komende 20 jaar door geëxploiteerd. Nu de economie aantrekt en de woningmarkt weer in de lift zit, is Thuisvester voornemens de resterende overige deelplannen versneld te gaan uitvoeren(met als doel alles gerealiseerd te hebben in 2023). Een en ander betekent dat de risico's voor bijstelling van de plannen en leefbaarheid steeds minder worden.</p>
Impact:	In het kader van de bijstelling van de oorspronkelijke herstructureringsplannen voor Slotjes Midden is ook de grondexploitatie geactualiseerd. De eindwaarde van de grondexploitatie was en blijft nihil. Eventuele verdere bijstelling van de plannen kan mogelijk wel consequenties hebben.
Financiële impact	Onderdeel van de impact grondexploitaties totaal
Maatregelen:	<p>Regelmatig overleg en afstemming met Thuisvester ten aanzien van de planning en de gemaakte afspraken vastleggen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goed inzicht in en zonodig bijstellen van hoogte en moment van uitgaven voor herinrichting openbaar gebied. - In nauw overleg met de buurtcoördinator de leefbaarheid van de wijk blijven volgen en zonodig aanvullende maatregelen treffen.

Totaaloverzicht van onderkende risico's:

Het risico wordt bepaald door de risico's te kwantificeren op basis van de kans dat het risico zich voordoet. Voor de beoordeling is de onderstaande schaalindeling gehanteerd.

Kans	Omschreven als	Geschatte kans dat het risico zich in werkelijkheid zal voor doen
Zeer klein	Zeer onwaarschijnlijk	1%
Klein	Onwaarschijnlijk	10%
Gemiddeld	Aannemelijk	50%
Groot	Waarschijnlijk	80%

In onderstaande tabel zijn de onderkende risico's zoveel mogelijk gekwantificeerd en ingedeeld per type risico.

Nr	Item	Maximaal risico	Kans	I/S	Impact
1	Algemene uitkering	660.000	Groot	S	528.000
2	Transities	2.000.000	Groot	S	1.600.000
3	Hulp bij Huishouding	493.500	Gemiddeld	S	247.000
4	Verbonden partijen	448.000	Gemiddeld	S/I	224.000
5	WAVA / Go	342.000	Groot	S/I	272.000
6	Attero	350.000	Gemiddeld	I	175.000
7	Afvalverwijdering	230.000	Groot	S	184.000
8	Rente / treasury	300.000	Gemiddeld	S	150.000
9	Achtervang gewaarborgde geldleningen	202.032.500	Zeer klein	I	2.020.000
10	Garantstellingen	12.043.000	Zeer klein	I	120.000
11	Informatiebeveiliging	820.000	Gemiddeld	I	410.000
12	Straatparkeren BTW	250.000	Gemiddeld	S	125.000
12	Parkeergarage Santrijn	200.000	Groot	S	160.000
13	Onderhoud kapitaalgoederen	0			0
14	Conjuncturele ontwikkelingen bouwkosten	4.000.000	Groot	I	3.200.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit excl. grondexploitaties					9.415.000
Risico grondexploitaties					6.720.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit					16.135.000

Wanneer de risico's maal de kans berekend wordt ontstaat er een benodigd weerstandsvermogen van € 16,1 miljoen om de onderkende risico's af te dekken.

C. Confrontatie weerstandsvermogen en risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie wordt weergegeven in onderstaand figuur.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortkomt, zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Bij de vaststelling van de beleidsnota risicomanagement 2016 – 2019 is vastgesteld dat deze zogenoemde ratio weerstandsvermogen minimaal 1,5 moet zijn.

	Beschikbare weerstandscapaciteit	Benodigde weerstandscapaciteit	Weerstands- ratio
Netto weerstandsvermogen	40,6 mln	16,1 mln	2,5

We kunnen concluderen dat we momenteel met dit ratio over voldoende weerstandscapaciteit beschikken. Het is echter wel zo dat er een aantal risico's benoemd welke een structurele doorwerking hebben. Wanneer we er, indien deze risico's zich voordoen, niet in slagen deze snel genoeg door te vertalen in beleid drukken de structurele risico's langer op het weerstandsvermogen. Het moge ook duidelijk zijn dat de keuze om geld vanuit de reserves in te zetten om te investeren in de stad op termijn leidt tot een kleinere reservepositie en dus een lagere weerstandscapaciteit.

D. Kengetallen

Onderstaande kengetallen behoren tot een set die landelijk verplicht is gesteld in het BBV. Deze set maakt het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente (zowel in ontwikkeling over de tijd, alsook – zij het beperkter - in vergelijking met andere gemeenten). In de tabel is tevens aangegeven in welke paragraaf een nadere berekening van deze kengetallen is opgenomen.

	Paragraaf	JR 2016	Begr 2017	Begr 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021
Netto schuldquote	5.4. Treasury	40,4%	39,7%	42,4%	47,2%	51,9%	53,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	5.4. Treasury	41,6%	41,1%	43,7%	48,7%	53,2%	54,5%
Solvabiliteitsratio	5.4. Treasury	54,8%	59,8%	58,5%	57,3%	55,6%	56,9%
Structurele exploitatieruimte	6.14. incidentele Baten & Lasten	6,3%	0,5%	1,1%	1,3%	1,2%	0,6%
Grondexploitatie	5.7. Grondbeleid	19,5%	12,8%	10,5%	8,6%	8,2%	6,8%
Belastingcapaciteit	5.1. Lokale heffingen	94,7%	89,7%	90,0%	90,0%	90,0%	90,0%

- **De netto schuldquote** wordt berekend door het vreemd vermogen te delen door het begrotingstotaal. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als 'normaal' kan worden beschouwd en boven de 100% is voorzichtigheid geboden.
- **De solvabiliteitsratio** wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Dit geeft de mate aan waarmee het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio tussen 30 en 80% ligt wordt dit als normaal beschouwd. Bij een ratio onder de 30% is voorzichtigheid geboden.
- **De structurele exploitatieruimte** is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met inachtneming de dotaties aan de reserves. Dit kengetal geeft aan hoeveel structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen norm aanwezig voor het niveau van dit kengetal.
- **Grondexploitatie.** Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van de GREX in verhouding tot de totale gemeentelijke inkomsten. Er is geen norm voor de hoogte van deze

ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van de GREX voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente.

- **De belastingcapaciteit** geeft de gemiddelde lasten uit hoofde van OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing weer ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hier is geen norm voor. Een ratio hoger dan 1 betekent dat de lasten hoger zijn dan landelijk gemiddeld.

De financiële kengetallen m.b.t. de schuldquote en de solvabiliteit liggen ruim binnen de norm van de VNG. De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig perspectief. Dit percentage is begrotingstechnisch gezien vrij stabiel, maar in werkelijkheid is aan het eind van ieder jaar een groter percentage zichtbaar vanwege de optredende voordelen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de begroting van de gemeente Oosterhout vrij conservatief is opgesteld.

Het kengetal grondexploitatie kent in meerjarenperspectief een dalende trend. Dit is een positieve ontwikkeling, omdat dit betekent dat de totale boekwaarde van de grondexploitatie verder afneemt, waardoor de risico's voor de gemeente lager worden.

Op basis van de huidige cijfers kan geconcludeerd worden dat de gemeente Oosterhout aan de gestelde normen voldoet. Echter kengetallen kunnen vooral in onderlinge samenhang waardevolle informatie geven. Van belang is om te kijken naar de ontwikkelingen van deze kengetallen over de jaren heen.